

21

Erke. 1890. sept. 18.

I.

Szilágyi és Hajmási.
Költői elbeszélés

„Régi jó időkbelől való történet.”

Bírálok:

Gyulai Pál

Lévay József

~~Anna László~~

Deöthy Zoltán

Kértemek, a bíráló urak, hogy az előzord műve-
ket a főtábori kiadválkhoz küldjék be.

Buda-Pest 1891 okt. 15.

Gyulai Pál
osztálybíró

Előhang.

Régi jó időkben való e történet,
A melyről szól a rövidke kis ének.
Szerelm! mi más is szólhatna e versbe!
Van-e költő, ki ezt meg nem sűkelle?

Szerelm, szerelm! te memyeci éret,
Ki a gyarló emberivet megigéred,
A ki hirtalmas vagy, a ki világot kérek,
Egy kicsi szívben mégis, mégis megférsz!

En is szenge lantam húrjain hogy játsztam,
A szerelm tista világában játsztam,
S Szendrői névtelen e históriáján
Gondolttam, legyen most versemek a tárgyán.

A őversei közt kutattam, bányásztam,
Horrá is boldogottam, el is vettem, és lehen,
Annak hát az ének, les tón ki rajt' épül
jó Horjvási költő-bis szerelméül.

I.

Fényesen sütt a nap Itambul városára,
Itambul városában császárpalotára,
Császárpalotának viruló kertjére,
Viruló kertben a virágok csiréje.

It de kedvű nem hat mosolygó napsugár,
Hol nincs egyéb tavasz, mely sugaru nyár.
Hej! kőmori hely van, élők temetője,
Bülbánatos orcsók rióleg elfedője.

Köriülötte illat, virulás és élet,
Fiskos suttogása lombokon levélnek,
Lombok s levelek közt madár dalolása,
Madár dalolása, patak csaszogása.

Ne dalolj, kis madár! Ne csaszogj kis patak!
Madárdal, vig habok csak bit fakasztanak,
Létet bülbánatot a két rab sívében,
Kik aron a helyen selym lővelék kem, régen.

Ki, az a két rab ott? Félágyi s Flajnási
Egyháznak örömben, bánatban pajtási.
Rég együtt, erik már, kegyerét, rabságnak,
Keszű, kegyerét a török császárnak.

Bánatban, örömben! Ha örömiük volna,
Ha ittük nem örök bánatban folyna!
Oh de önkik oly keserű az élet,
Mint kalitkába rárab fülemilek.

"Ittem. - s hájt fel Félágyi-ka mékem
Megcsodáld, egyet, egyet, még, még értem,
Hogy megölhetném apámat, anyámat,
Láthatóim, szeretett, bécces sépharát!"

Késztük, sugannak, sépséges azzába,
Kéfelettemek, sorsa világoiba,
Ha láthatóim öket, ha tudóim hogy öket,
Szembérvék, báton, sárker vesélynék!"

„Mit sóhajtasz, pajtas, mit törődöl, vélek,
Óneki gondolatlan, vidáman folyó élték,
Mit gondolatlan, rénk ök, mit törődnek, vélek,
Ha mi nekér láncban, hisz rabságlan élünk.

Felcségem, átkon márnak haragban tárn,
Inyiltan, harag sóhaj, söt. hord, étem ajkán.
In apám meg anyám, e jöb lett, vör haragja!
Hogya szeretnek, hüt szabadságra ki.

„Hegytették szelom ök mindent, mit lehetett,
Mit hitves vagy külö, érte csak lehetett,
De, török császárunk, rettenő haragja,
Minak élték, börtönben nem haragja.

Mikor ide, vetették beuinket a mélybe,
Hogya mit, mausbott akkor, eulés szerel még e?
'Verérem, élteert, vesztetek, ki itt, el.'
Felttek miér, irakkunk jó Hajmási hidd, el."

" Eh, magad se hiszed, nem a síved mondja!
Hinek lenne más rézké világon gondja?
Késérü lesz sorsunk, késérü örökke,
Leken fényességét nem látjuk mi többé." "

Fényesen sült a nap Stambul városára,
Stambul városában császárpalotára,
Császárpalotának viruló kertjére -
Csak egy oly szomorú: a börtönök sije!

Jóiamin illat óvad kórtá, esendes éjjel,
Halvány hold, sugarait hinti szeretékéllyel,
Hús szellő' lengedez, babórfákön álltal,
Hús szellő' eggyesül, búz rabuak, dalával.

Szállj dalostka, szállj el arra
Napnyugatra, napnyugatra...
Erdős völgyes síp korába,
Melyet öntör Maros árja.

Hús faluba, Maros partján
Könyös fürék, lombja alján
Húsi kis ház, fehér kis ház,
Dunno két jó aggot, találsz.

Két jó aggot, íjje lánykát.
Vield ota búz rak áldását.
Áldd meg őket a novemberen,
Áldd meg őket én helyettem.

Mond meg nekik, hogy elcsúsztak,
Ha nem császár rabja lennék,
Ha nem lennék his rabokiban
Török császár fogásában...

His rabnak his dalát átengedem
Török császár lánya hallgatja ablakán.
Hallgatja, hallgatja s bibánszót hangja
Kis kővel, oly nagyon meghörítje...

III.

Flattynhabos ággon török csócsár lángra
Édesen szenvedez, hisz oly édes álma!
Az a szegény, hisz rab, s békán alatt dall,
La dalban ő, hozzá édesen, malasztal.

Az a szegény hisz rab, a kit egyszer látott,
A kiért oltadná az egész világot,
A kiért titokban régen, régen esped,
Farró szerelmével kit egyszerül szeret.

Hullámzó örömtől piheg picri keble,
Kive kimondhatatlan boldogsággal kelve,
Álmában kéjesen suttog eperajka...
Mint ha hajnalbéli lebegne el rajta.

Ne szállj el, ne szállj el öh röpké pillanatok!
Legboldogabb lelkem er örök éj alatt,
Hogyha ölhetlek, hogyha csókolhatlak,
Hogyha édes Leilám pusztaim, mondhatlak.

Imiként a sendergő kicsi dalos madár,
Mely pihen csevelsen patak morajánál
Fjotten felreken vészhang hullatára:
Főtött fel silnábot körök csócsára lánya.

Peseket, mint a levél hűs kellő csókjára,
Remeg, mint a harmat hajnal hasaottára,
Lárásan hullámrík kis keble két halma,
Mely elött lehullva fölöt misleu hertolma.

De miért riadts fel török császár lánya?
Egykerre ijedts, lett oly ékes silva.
Megjelent elötte Ibrahim alaktja,
Ibrahim, a kinck kell hogy kerit rojja.

I kit bár vén, atyja senelt fergül neki
A kirót tudja, hogy soksen perestheti.
Dár gjelöli riobót, bár ellentmond sine.
An apja akarja, s horra kell mennie.

Horatium gaudas mi Mohamednek égi;
I mit óhajt. a Gyll-i. Giller megvau néki;
A róssák róssája, amely ottan kerüett
Tubafa árnyékban, áru-áru vére mellett;

A róssák róssája, melynek a bírósza
Nolvörít, mint a hírök mosolygása,
I. Mohamed a róssák ajándékul kapja,
Fogzha leiben kerít Horatiumak arója.

Pudyalot ingestke költöbös fétvai
Feszüluck, akaruk sulaui... oulami...
De, szepere piczi ruhócskija rajta.
A sunya ölönitöl még remeg kis ajka.

His képet vesd elő. Marisimaks képe.
"Fegyelmek jó sunyóim! - lebonit elébe,
Edeklön könyörgve bekint felvájja
Foly ivésen hangzik könyörgőimája.

" Hegyelmes jó anyóim! meghallgattad ajtóim,
A kegyem kis árvám bánatkorál rajtam;
Tudtál a mint boldog crutám is engem,
Add, hogy boldog véget érjen a perelmem.

Adj óh akhor evőt, mit crutám kesek,
Hogy ő boldog legyen, ha én nem is leszek,
Hogyha ő halott les, nekem az is ides,
Vagy ha meg kell halnom, érte, az is lép les.

Felkelti arutám a rabuait rendre,
Krots meg szabotnak, háncrolnak kerengve.
Edes fükevillat, miomorha jingatyja,
I messe messe, vállongióg ké gondolatja.

Hegyelme elötte jó anyóimnak képe,
Jó anyóé, ki őt bánatá sok sépre,
I meselt neki sokszor a kis jéruškáro!
I kenvedő anyjáról sent sűr Máriáról.

Mert, anyjau magyau volt, lét osszírjak képe.
Fűszár mikor rabkent puccolotok elebe:
A búvájos súp lányt, nejeül fogadta,
Főremének ő lett gyöngyös foglalatja.

Hánykor véget o kart, o tui életének:
Gyermeké fenn tartá beu a reményeséget;
Gyermekében volt csak menyeg, boldogsága,
Gyermekéért sine mindeu stobbanása.

Gyermekéért, a kis ob, nagyon szeretett
Eldobni életét könnyen nem lehetett.
Hi regélné nekü anyji, anyji sépről,
Hullámos Marosiót, egybenyitő béréről.

Szentán csak egy nap, nem volt a jó anyja,
Ftt állott kis Leila, a világra maga.
Sine volt már jó anyja, a ki ója, védje
Egy talimánija csak, Lira Maria képe.

Régen volt, régen volt, de nem feledés el,
kereti még most is kis kive hívóval,
A ki, regélt, néki annyi, annyi paprót!
Hullámos Maravót, éghenyitő, bérarót...

Leila, mereng, mereng... Arabi meg egyre
Töncroluak, daloluak körül perengve.
Edes fűszer illat, mámorba ringasztja,
A messe messe, pállaug röpke gondolatja...

"Nem láttalak Leilámily vigasz már régóta
Én se vigasztalok olyjót se, nekem.
Örömet szerzek te mindig és, szívesen,
Köszösök a te vigaszod Frochius babának.

Légy Leila, kis kiste és sóra megvétel,
Mint hajnalokellében, harmincos levelek.
De mindigjárt mosoly, kéljirike ajakán,
Peszegve kéri és, szívesen, nyakán.

"Lám, kis Leilád, mindig megteszi a kedvedet,
De te az övét még soha, meg nem tetted."
"Megteszem, megteszem, mit kívánsz kis Leilám
Kell ajánlást, hisz rabot, rubinba a korán?"

"Nem kell nekem rabot, rubinba a korán,
Csak azt, hogy megteszéd, csak azt ajánlóm:
Att bura bot fókán két magyar rabot ved,
Két rabot kene csak rabodou ereszted.

Ere int multéji gyönyörűség álmanom.
Zöldlombu várogs sűrű, erdőn járntam,
Este lett sötét, lett s'ev csak egy mentem
És a sötét, erdőn végre eltévedtem.

Heresem az utak ki, sán megatalálom,
De egy bokor alatt elfogott az álom
I'mig búvájos hangza bíblil dallt, felettém.
Mint ha ringattak vón'el, el sevetedtem.

Humumba egyszerre nagy fényesség leve,
Feltárult, eláttém Allah fényesége,
Oh láttom a frányjain isz pakállu Allahat,
Melléte Mohamed, örök prófétaját.

A hívite körötte olcsúcsket dalltal,
- Lohu hallom párját e gyönyörű dalunk
I'mig év a s'ep képet bannulattal, vörtem
Egy híri jött sállva, sort susogla nékem:

"Állak a kegyelmes art irani néked
Egy bekelesedlet előre meg képtett,
Mert boldog csak úgy két ár, ég hűjatek.
Bülbülszavon hűri költ, s elint a kép."

"Iniert épp két magyar rab? Nem lehet leányom
Kivánj tölem bökmit megadom, nem lávom.
De e két rabot nem, viláigért nem adom,
Hős Ali verimete síjónál fogadom."

"No láddel nem arbol meg atyáms a mit kértem;
De art ar egyet nem adogad meg nékem.
Kerektém pünkösöskor, s kétem három nap,
Adj szabadságot a kovács raboknak."

járjamat, keljenek a kertben szabadon,
Legyen nekik sörbet, füge, más zardagon."
"Különös kívánság, de megteszem neked
Pünkösöskor szabadon járjamat, keljenek."

V

Féj piunkösd, napjára hasadott a kajna,
Harmatos levelek jöttek a nappal.
Mint a tükör egész egy leány arca felhő,
Hívósen leugrot a tavaszi pello.

Vidám az örömtől az egész föld képe,
Maolár, virág hálainát kildol az égbe,
Mint a gyermek ajkán rózsás mosolyled
Hohabos jótya közt, olyan a terméret.

Hagy körök csócsáruak iruló kertjében
Hé magyat rab lepedel, könnyragyog szemében.
Oh, de nem a sötét bönatnak a könnye,
Hancu az öröme, héj öröme, könnye.

A öröm, hogy látják, héj napját az égnek,
Héj, mélyert, végjék tükör régvár égnek,
Hallhatják, kis cserevel csacska csobogását,
Lombnak, levelek halk, sikkos, suhogását,

Láthatják szabaddon a füskeres leget,
Hallhatják a csengő, vig mártárvéneket:
Ez öröm szívüket, lelkiüket betölti,
Ez édes örömhör nimis fogható földi!

VI.

Flarmadrnap hajnala hasadott fel immár,
Két magyar rab hiszen a kert utain jár.
Oh csak ez az egy nap, ez az éne, véget!
Ez az életünk újra rab leszen az élet.

I most, hogy élveitek az édes szabadságot:
Sélküle utaima még esertöbben vágyott.
Karbancárnak soha nyugts szabadság-élet.
Elpusztul, ha újra kalitkóba késed.

Elpusztul, elsovord az vágytalan, hogy néki
Kínseretk mit látott: viruló vidéki,
Saddig addig esed sóhajtkor utaima:
Még kisike kivét megáli az vágya.

És megény magyar, rab bíbora hiszen lépdel
É egy viruló költ, his botkorkor is el.
Pikenni betérnek a sugasba menten
Míg az örök várják ottkinn őket, ketten.

A sugasba lejve dábbeave állanak -
Im ott, ill, elättik, sugar, kíp támpalak.
Felveti hirtelen fátjolót a kény
És a halk, söjgorsau hangzik el ajaksán.

„Oly expedve várom itt már két nap óta,
Hogy mikor ~~az~~ jön már el az a boldog óra,
Mikor két magyar rab kiték láthatlak,
Édes harám nyelvéin mikor szólhatlak.

Én is magyar vagyok, bírákén, vallom, éreem;
Ott jár gondolatom túl a magas béreem.
Ahol a hullámróttáros vire jója
Vérgeos völgyeket kanyargán bejárja.

Én is, ada, vágyom, én is oda szállnik
Boldog kis otthonra, a hol rábálikúts.
Ha megestüskök fogyelvörtök harámba,
Hi fog szabaditni seila, sásár lánys.

Ikitet elvarársott ifju népségével,
Hét magyar eskorik ismer eskívással:
"Nagy méltóságok Isken, szent Ástte indvinkere,
Meg fogunk véleim örök életinkere."

Nagy török csórsorulat népséges leányon
Erepsült, erepsült mint szalos madárka.
Hét regény magyar, rab még mindig ott állott,
Ak körmikor a kis madár elbűllött.

Pibánatos éltik sötét világjában
Behatott a remény vidító sugaron
A remény, nép remény hogy haladok lesnek,
Béres harájkában hogy vissza térhetek.

De a holdogító édes remény mellett
Everték még kisdábl, édesebb érclenet.
Hudjártok-e mi volt az édesb érclenem:
Az örökhatalun, hűbájos szerelem!....

Ejféltkor, éjféltkor kopognak... kopognak...
A történeljéjém hűs magyar raboknak.
"Én vagyok az, én, én török császárságnak,
Hisz a szabadságért a kivégzésre."

Gyorsan a lovakra, felnyergelve három!
Hajnalra sül legyintek, messze a határon.
Alkossanak a sárkány, leitatlan öket
S az új sötét leple elfödhet... elfödhet..."

Titok az éjszaka, pihenés rég a város,
Mindenképp az éltető ölel pihenés máris most.
Egy csillag sem ragyog felhátuk égen,
Lódobogás gyorsan elhangzik az éjben...

Piroslik, pitymallik rörsapiros hajnal
Török csócsár lot fut, kuszált, vilált bujjal.
"Ar a löny, ar a löny... oh ki hitte volna!..
Zár ar ig bolond, ör fejeure ovolua!"

Zár székia löra! halva, avagy élvé
Márkogy csak korra kop ar kinszet írte
A menyit csak ellir ki meghorra nékem.
A ki megnew korra, pitvány fejet, vérem.

Ar a löny... ar a löny...! mily vigvold ar este
Apjait völegényit esikoldta, ölette.
Dalolt, saucrolt egyre oh ki hitte volna
Zár ar ig bolond, néu fejeure ovolua!.."

"Messe még a határ? Úgy reszketek, félek
Hogya üdülöröink bennünket elűrnék.
Itti vesztekelünk én bennünk az okos
Nem, ezt elvitelünk nem tudnánk én soha."

"Hét nap még a határ, minnenk vértől köbbé,
Hét nap is az édes kara laulja földtől.
Sugornak, sugornak ölel karja vár,
Hú szerelme bennünk hü pörjára talál."

Mondt Leilóiggi sügőre a leányok halálán.
"Szerelme irántam jóval kimondhatlan.
Tudnát-e szeretni édes Leiló eugen?"
"Minőség csak piéd volt hü pörjára, szerelme."

Szólt igető, hó sugóra a dőlnek,
Virágos hús tomba rötdel erdőbe írunk.
Erdő vad gyümölcsöt elölje éhököt,
Hú szerelme hús virret künálgyarja öket.

Artsón csakhamar folytatják utjokat,
Tatárlovak az uton szembe utasokat.
"Merre jö' vitések, szelők levessék?"
"Hát bizony mi az 'a gyors megröppes, mennék."

Hallottuk Hungaroli hogy Timuvar mellett
Meg-meg támadgatja viték sörök serget.
Ez a támadásunk feloldozunk éltünk
Allahért, a míg lesz csak egy cseppnyi vérünk.

"Allah nevet sídósa kísérsé léptetek,
De c-fint kár volt elvinni, véledek,
Hjis nagyon, ajkán nem látni egy pelyket."
Leitá elpirít és gyorsan tovább mennék.

Egy bigether, érnek sélutánra éppen,
Hogy látják, hogy jönek spáhik Arcunégyen.
Leitá a bigeten csakhamar elrejtik,
Ők pedig kísérik hatalmas fegyverek.

"Nagy körök csóvartól értelek jöttünk mi."
"Fegyverkerreted, ily fegyverekkel jönni!"
"Nagy hord jó" utómnak, a mig az ide ér,
Főrelelek gyaurok, hitványak egyse ál."

"No hát majd meglátjuk!" Vörskodnak sörnyen
A spáthik körül már estelek nagy öten;
Hét magyar rab harerol hősien, vitézül,
Firkaró remikben elment vitérségül.

"Egyik elne dibe gyalszósvényt vágott
Más' viderjöttibe sokarutát sapott"
Félelem szállja meg spáthikat est látva
Es verik a olgót csakhamar futásra.

Képséges söp Leila, big cten eralatt
Félelem s rettegés közt, egyedül maradt.
Esdő imma hiáll, el ajkárulva égbe,
Esdőn imoidkorik könyörögve, kérve:

egyek ura, könyörögése
Hallgassd meg, én hurgó kértém."

Hänjörülj az árva, rajtam,
Hallgasd meg mit rebeszjekem.

Ellátot, asztal a virágoknak,
Védet lombot a puskák ágának,
A verőnek kikötését,
És a molárnak vigaszt;

Ingarut a holdnak, napnak,
A szélviréget a patakának;
Bölcsösöt a cserekenek
Hű szerelmét a kőkenek;

Isdöl meg nekem is, mit kérek,
Védöl meg velem éltük védöl meg!
Hänjörülj az árva, rajtam,
Hallgasd meg mit rebeszjekem!

Oh mint örül szívem, mikor látja őket
Hogy ő' élete épen sértetlenül jövet
Gyűrt küldte a jébe, lovaitra szállnak
És elindulnak a pereső házára.

Derült, kék ég alatt szabadok immáron,
Sincs már semmi vesély, s'úsztak az áron.
A mint meglátja az ídes hára földjét
Leborul kislángja, szállati ily könyörgést.

"Úlo sevéket Isten, szabadág Isten!
Úlo sevéket Isten, szerelm Isten!
Úlo sevéket harám, evölös, lérczes harám,
L'örök hála néked képséges szép Leilám."

"Leilád-riad fel Hajmási sötét -
Nem-e éppoly joggal az enyém is kérdem?
Keretem én is öb. sivecnek hevével,
Sivecnek hevével, forró szerelmével."

"His sevéket von szép, ifju feleséged
His fiaod kité váruak, szerettel séged!"
"Eh! mit nekem gyernek, feleség mit nekem
Döntse el a kard, hogye lány kité legyen."

Hörjéjék szép Leila odaveti magját.
"Értem ne vovjátok, öfjétek meg inkább."
"Vovjunkt" - így Blajnási. "Most nem vovok veled
Hajd ha tessillapítsd, elragadt a heved."

"Gyáva vagy!" "Gyáva én? eset it's seérses!
Vovjunkt hót." "Ét seuek pilaj langhous'ignek,
Cottagnak a sablyás, sikóásik az acél,
Egyerre Blajnási kinyadók, stálél."

Óda kalacat Leila bekösömi sehit,
De Blajnási ajtkóm így hangzik a berés:
"Hagyd el édes Leila, mindhiába, érsem
A halálöröja síkserék nékem."

Heretlekek séges sivem sercluével,
Sivem sercluével mélységes hevével.
Értem úgy akarta másé légy... s'gy jólvom...
Éj jó' Szilágyival hűségben... boldogan...

Nyujtsol barátságom se is utoljára keresol
Mely értem oly sokat kürdölt ert a keret.
Ne bírájink barátsággal... így... sígied meg nekem
Hogy helyt tenets el... shallgath feleségem...

Suttogó barát már be nem fejezhet
Hozzja elhalk lesson hörgöt meg csak melle.
"Legyetek boldogok!" meg csak ert suttogó
Es a halál sötét éjjel hallt róla.

Sott a bús helyen, a szép kara fölöljében
Tenettedik jó hársi Hazmásit el szépem.
Egyre is fakerezt a sírkövek felett
Melyen maolárka dallt halotti éneket.

Filárgyi és Leila, szép Maros völgyében
Elindultak búsan, s im a völgy ölében
Feltűnik egy kis ház... fehér ház... szép lámpák...
Het végé... örömsikoly... arca könnyekben árva...

Kis fehér ház, vig lett után, nem sokára,
Boldogság és öröm szállott le hájóra.
Marica lett Leila neve keresztségben,
S elkjö Filárgyival örökkei házában.

*

*

*

Hajmási hitveso árva kis fiával
Sobrik férjének bürgö, hőimával.
Nem tudta meg sohármi lett férje vége.
Könnyökkel elhallgat az síneknek

Vége.